

„ÉN SOHASEM VOLTAM LAJOS KÚ”

KÚ LAJOS LABDARÚGÓVAL BESZÉLGET SZIDIROPULOSZ ARCHIMÉDESZ

– Lajos, te elég sok csapatban játszottál? A Fradiban öt-hat éva-dot. A sok klubcsapat közül neked melyik az egyes számú?

A Ferencváros mindennekfelett. A Ferencváros a magyar labdarúgás Nemzeti Színháza a mai napig is! El nem tudod képzelni, mennyire szerették ezt a csapatot! A legnépszerűbb csapat volt. Nálunk többen voltak kint edzésen, mint az MTK bajnoki meccsein.

– És BEK-döntőt is játszottatok.

Én játszottam. Az nem a Ferencváros volt, az az FC Bruges, a belga bajnokcsapat. 77-ben disszidáltam, '78 áprilisában járt le az eltiltásom, és rá egy évre – hát ilyen a mesében sincs – isteni csoda történt, rá egy évre döntőt játszottam. Képzeld el, hogy egy meccset játszottam és a második meccsem már a BEK-döntő volt, a Bajnokcsapatok Európa-kupája! De akkor nagyobb jelentőségű volt a BEK, mert csak a bajnokcsapatok indulhattak, nem úgy, mint ma a BL-ben, a második, harmadik, negyedik, ötödik helyezett is indulhat. Akkor csak a bajnokcsapatok. Tehát, tisztázzuk: egy évre eltiltottak. Aki a kommunista országokból, keletről kiment nyugatra, annak automatikusan egy év büntetés járt. A Puskást is eltiltották két évre, amiből másfél évet hagytak meg neki, elintézte, hogy fél évet elengedjenek neki.

– És hogy fogadtak Brugge-ben? Ismertek már téged, ugye?

Ott nagyon szerették a magyarokat. Én már játszottam ott a belga válogatott ellen az EB negyeddöntőjében. Az eredmény 2:1 lett Belgium javára, de azt az 1 gólt én rúgtam. Tehát, ismertek, hogyne ismertek volna. És képzeld el! A Népszabadság

Kú Lajos (fotó: Thaler Tamás)

áprilisban azt írta, hogy „Kú Lajos ismét hallat magáról”. Történt, hogy a hírportál jelenti a Népszabadságnak, hogy Kú Lajos Liège-ben egy kocsmai verekedés után összetűzésbe keveredett a rend helyi őreivel és ennek következtében az őt legjobban megillető helyre, a liège-i börtönbe került. Puff neki. Ez meg is maradt volna, el is hitték volna, hogyha nem kerülünk be a döntőbe. Bekerültünk a BEK-döntőbe.

– Ki volt a döntőbeli ellenfél?

Akkor a világ legjobb csapata, a Liverpool. És a Wembleyben százezer néző előtt játszottunk. Televízió meg másfélmilliárdan nézték. Előtte a Juventus volt az ellenfél a döntőbe jutásért. Én addig nem játszhattam. Finn csapat volt az első, a második a Panathinai-

kos ellen volt, az kicsit nehezebb volt, de azért simán vertük, a harmadik csapat a spanyol bajnok, az Atletico Madrid. Azt is kivetjük. És akkor összesorsoltak a legjobb négy között a Juventuszal. Irány Torino. Eljöhetsz, mondták, de játszani nem tudsz. Kikaptunk 1-0-ra, a Cabrini góljával. A Juventusban mindenki válogatott volt akkor. Kikaptunk 1-0-ra. Ez volt az első mérkőzés, ott, Torinóban. Jött a visszavágó. A visszavágón 2-0-ra legyőztük őket. A visszavágón sem játszhattam. Csak akkor, ha bekerülünk a döntőbe. A 2-0-ás győzelemmel, öregem, bekerültünk a döntőbe! A döntőben a Liverpoollal játszottunk, a Liverpool ugyanis megvert mindenkit, a világ legjobb csapata volt. Kenny Dalglish világhírű focista meg Ray Clemence, a kapus. A helyszín adott volt, mert azt előre kisorsolták. Óriási szerencsénk volt az angoloknak, mert ha

Athénban van, akkor esetleg más a helyzet. De nem Athénban volt, hanem Londonban, a Wembley Stadionban, százezer néző előtt játszottunk. A döntő előtt pár nappal járt le az eltiltásom... Belgiumnak soha nem volt bajnokcsapata az európai kupa döntőjében. Se azelőtt, se azután. Se az Anderlecht, se a Bruges. Senki se volt. Mi voltunk először, történelmet csináltunk.

És közben a Népszabadság megint elkezdte. Mert ugye, a Magyar Televízió megvásárolta a közvetítési jogot és közvetítették a televízióban a liverpooli döntőt. Na, akkor írta a Népszabadság, hogy „a belga Bruges kiharcolta a döntőbe jutást, a döntőben a világ egyik legjobb csapata ellen, a Liverpoollal játszik és feltételezhetően a magyar származású Kú Lajos is ott lesz”. Szólj hozzá! Egy éve mentem ki, és azt mondja, magyar származású. Hát mondom, ilyen nincs. Na, megy a delegáció Londonba, megyünk át a hajóval, a társasággal jöttek a szurkolók, szimpatizánsok velünk. 25 ezer belga flamand átkelt a La Manche-on. Először volt egy kis bonyodalom, olyan értelemben, hogy nem akartak beengedni Angliába, mert másfajta útlevelem volt. Mondtam, hogy ne szórakozzanak! Kérdik: *Ki ez az ember?* Az útlevéllenőrök. – *Maguk valami kommunista izét hoznak ki? Agitátornak?* Aztán végül beengedtek.

– És kezdő voltál?

Hát persze, hogy kezdő. Hát, hogyne! Na, megérkezünk, egy gyönyörű szép kastélyban helyeztek el, egy skót tulajdonában levő kastélyban A tulajdonos odajött, s azt mondja: *Uraim! Ha megveritek ezeket az angolokat...* Hát tudod, hogyan szeretik a skótok őket? A legnagyobb ünnep nekik az, ha legyőzzük az angolokat. Soha el nem felejtik a 6-3-at. Szóval, ha megverjük őket, még tíz napig itt esztek, isztok, az egész delegáció! *Csak ezeket verjétek meg!* Na, képzeld ezt el!

A taktikai értekezleten közlik az összeállítást, a meccs előtt mondják, hogy én játszom. És akkor anyámat fölhívtam telefonon. Akkor nem úgy volt, mint ma, hol volt vonal, hol nem. Ilyen klasszikus vonalas telefonon. Meg az, hogy min-

dent lehallgattak. Anyám kérdezi: *Hol vagy?* Hát, mondom, itt vagyok Londonban, egy gyönyörű kastélyban és nemsokára kezdődik a meccs. – *Micsoda? Hát az újságok azt írták, hogy börtönben vagy.* – Hát csak nem gondolod, hogy börtönből engednek ki játszani? – *Mondj, amit akarsz, az újság megírta, te csak szépítgeted itt a dolgokat.* Mondtam neki: *Figyelj!* Azért kapszold be a tévét, hátha látod a fiacskádat ott rohángálni le-fel. Hogyha nem hiszel nekem, akkor majd higgy a szemednek, fülednek, amikor majd a Vitray Tamás bemondja... Hát, a Vitray nem merte bemondani a nevemet. Egyetlenegyszer nem merte mondani a nevemet.

– *S mindez azért, mert disszidáltál?*

Igen. Nem merte bemondani a nevemet. A tizesnél a labda, meg mit tudom én, ilyeneket mondott. Pechje volt, mert a meccs előtt felsorolták az összeállítást, a neveket, a játékosok neveit. 1-es név, 2-es név... 10-es *Lajos Kú*. Ezt kihagyta, nem mondott be semmit akkor. Hát ilyet! Vége lett a meccsnek, kikaptunk 1-0-ra. De voltak lehetőségeink. Hát, nekem volt az egyetlen, az Emil Hughes kilökött a labda alól a 16-oson belül. De Londonban nem adja meg a tizenegyest a holland bíró. Pedig, ugye, az edzőnk akkor a holland labdarúgó válogatottnak a szövetségi kapitánya volt, Erns Happel. Meccs után ülünk ott a Wembley csodálatos stadionjában, a régi Wembleyben volt még, és egyszer látjuk, egy ismerős jön. Felállok, megyek felé, azt mondja: *Lajos! Hát, te mit keresel itt?* Barcs Sanyi bácsi volt. Mondom: *Sanyi bácsi! Műszakban vagyunk, dolgozunk! Jöjjön, üljön le! Beszéljünk egy picikét!* Hát, de mondom én is: *Maga mit keres itt, Sanyi bácsi?* Azt mondja: *Az UEFA-t képviselem, én osztottam a plecsniket.* Hát, mondom, nekem nem osztott semmit.

– *Te kitől vetted át az ezüstöt?*

Valaki mástól. Nem tudom. Kaptam, de nem őtől. Barcs is ott volt a plecsniosztók között...

– *És úgy tett, mintha akkor látott volna először?*

Igen, nem ő adta át. Hát, persze, nyilván, ő tudta, látott a tömegből. És akkor azt mondtam, hogy: *Sanyi bácsi! Már itt vagyok egy éve, tegye meg azt nekem, a drága jó anyámnak, hogy jöjjön már ki, intézzen neki egy útlevélengetélt Magyarországról.* Azt mondja: *Lajoskám! Változott a világ, most már a kormányprogram fontosabb, mint a párt.* Csoda történt. Fél évre rá kijött anyám. Elintézte.

– *Ilyen nagy ember volt?*

A Magyar Távirati Iroda vezérigazgatója, élet-halál ura. Az UEFA alelnöke. A Magyar Labdarúgó Szövetség elnöke. Mindez együtt. Kommunista volt, de jó ember volt.

– *Arra szeretnélek kérni, arról beszélj, hogy mik voltak azok az úgynevezett nemzetellenes tevékenységek a kommunista érában, ami miatt el kellett hagynod a Fradit és Magyarországot?*

Hát a következő volt. Behívtak a Labdarúgó Szövetségbe, a Kutas, aki fiaként szeretett. Kutas Pista. Rendes volt. Aztán elmagyarázták neki a jóindulatú ellenségeim, hogy a Kú Lajos a legnagyobb antiszemita.

– *Ezt mire alapozták?*

Kedvenc játékos voltam Kutasnak a Ferencvárosnál. Fradiszurkoló volt az öreg. A játékosársaim mondják: Lajos, ki-nevezték a Kutast. Ez neked többet ér, mint egy lottó főnyeremény. Bálint Laci mondja, hogy ez neked többet ér, mint egy lottó főnyeremény, az játszik a válogatottban, akit ő mond. Érted? Mondom, értem. Valaki – azt is tudom, hogy ki, de nem mondom ki a nevét – elhitette velem, hogy én antiszemita vagyok. Szovjet- meg rendszerellenes, meg mindenellenes. Behívatott. Azt mondja, hogy nagyon rossz dolgokat hallottam rólad. Micsodát? – kérdem. És sorolja: kommunista-ellenes, hatalomellenes, szovjetellenes vagyok, és legutoljára hagyta azt, hogy antiszemita. Mondom, Pista, állj! Az utolsó kivétellel a többi áll. Ezeket személyes meggyőződése vagy információk alapján mondja rólam? – kérdem. Azt mondja, is-is. Hát, mondom, jól van, ez azt jelenti, hogy nekem innen mennem kell. Mindenhonnan, még az országból is.

– *Mi volt ennek a hátterében?*

Nyilvánvaló. Akik megdumálták a Kutast, azok a játékosok között voltak. Meg még a vezetők között is. De elsősorban a játékosok között. Ez 1974–75-ben történt.

– *Akkor kellett eljőnnöd?*

El kellett jönnöm. Előtte még egy kis közbülső stáció volt a Volánnál, mert azt mondták, NB-s szinten nem játszhatok. Akkor felkerestem a Gyulát, Grosicsot – ő volt a Volánnak az elnöke – kértem, intézzen valamit. A Volán NB II-es volt. De az NB II-ben sem játszhattam, NB III-ban sem. A Nemzeti Bajnokságban sehol sem játszhattam. Grosicsnak volt egy csapata a BLASZ I-ben, Budapest első osztályban. Grosics azt mondja nekem: kapsz háromezerhetet. Húzd meg magad! A BLASZ I-ben játszol, tehát, a negyedik ligában. Nem volt rossz. De mindegy.

– *Grosics se nagyon bírta a kommunistákat.*

Nem hát! Gondolhatod, börtönbe került kétszer is¹. Aztán azt mondja, gyere ide, húzd meg magad, aztán majd valamit intézünk. Aztán jó másfél hónap múlva megint hív. Az a helyzet, hogy megdumáltam a Barótit, beszélje rá a Kutast, hogy legalább NB II-be engedjen a Volánnál. Azt mondja,

hogy nem nagyon akarta, de belement. Akkor szovjet túrára készült a Volán. Azt mondták: *Lajos! Ne haragudj, de oda nem vihetünk ki. Nem vagy megbízható.* Nem vittek ki. Egyetlen ember, aki tudott oroszul, én voltam, a legjobb oroszos voltam az iskolában. Az egyetlen ember, aki tudott volna ott kint valamit mondani ezeknek a tavarisoknak, érted. Amikor még általános iskolába jártam, történt, hogy jött egyszer egy tanfelügyelő. Azt nézte, az ifúságot hogyan nevelik. Egy fantasztikus orosz tanárunk volt, aki korábban latintanárral volt, és rendesen járt templomba. Arany ember volt. Na, jön az orosz tanfelügyelő, leül oda a tanár úr mellé. Engem kihív. *Kú Lajos, gyere ki!* Mert én voltam a legjobb oroszos. Dicsékedni kellett, hogy megy itt az orosz nyelvoktatás (csitáty, já csitáju, tü csitájes... mondom. Na, ez a klasszikus. Most akkor egy rendhagyót: gáváritty, já gávárjú, ányí gávárját... na, ez az eltérés!) Hát, majdnem leszédült a tanfelügyelő. Ezután kellett az orosz ABC-t végigmondom. Én voltam a legnagyobb reakciós. Azt nem mondta a tanfelügyelőnek, hogy tegnapelőtt áldoztam a Bazilikában, azt nem mondta neki, nyilván. És akkor el kellett mondanom egy olvasmánynak a tartalmát. A Vörös téren. Valami ilyen. Valami baromságot. És akkor a vége, most kapaszkodjon, mondta a tanár úr a tanfelügyelőnek: oroszul énekelni. – *Hát ilyen munka folyik itt? Hát, fantasztikus!* – mondta a tanfelügyelő. És képzeld, nem vittek ki a SZU-ba, lehet, hogy én tudtam volna valamit ott elhinteni.

– *Na, szóval, térjünk vissza, hogy amikor te kimentél Brugge-be, akkor megkaptad a belga állampolgárságot egy idő után, nem rögtön, de megkaptad. Jelentett-e neked valamit érzelmileg ez a kettős állampolgárság?*

Semmit. Ugyanolyan magyar maradtam tovább is. De hálás voltam azoknak az embereknek. Ez egy Isten áldása volt. Egy tündérmese. Ezt nem hiszik el, kérlek szépen...

– *Életed megváltozott ezzel!*

Megváltozott? Hát, nyugaton voltam! Figyelj ide, itt Magyarországon már bebörtönöztek volna. Magyarországon nem voltam a rendszer kegyeltje.

– *Belgiumban meg szabad voltál.*

Ne viccelj! Az FC Bruges-nek a tulajdonosa vásárolt meg. Ugye, egy évet kellett várni, de addig is főúri módon éltem. A leggyönyörűbb üzletházának a gyönyörű apartmanjában. Amit akartam enni, inni, azt csinálhattam, amihez kedvem volt. Ő volt Brugge polgármestere. És nagyon sok helyen volt

¹ Grosics Gyula (Dorog, 1926 – Budapest, 2014) az Aranycsapat kapusa, beceneve „a Fekete Párduc” (ő volt az első kapus, aki fekete mezt vett fel a pályán). Grosics Gyula a Nemzet Sportolója (2011). A Fekete Párduc 394 NB I-es mérkőzésen és 86 válogatott találkozón állt a kapuban. 1999-ben a világ valaha élt tíz legjobb kapusa közé választották. 1949 tavaszán Grosics megpróbálkozott a disszidálással, de az ÁVH lebuktatta és az Andrássy út 60-ba vitték. A szökési kísérletet követően két évig nem lehetett válogatott. 1954-ben ismét őrizetbe vette a titkosrendőrség, ezúttal hazaárulással és kémkedéssel vádolták. Az 1956-os forradalom idején részt vett a Honvéd dél-amerikai túráján, de 1957 nyarán mégis a hazautazás mellett döntött. 1962-ben bejelentette a visszavonulását, mert a Magyar Labdarúgó Szövetség nem járult hozzá, hogy a Ferencvároshoz igazoljon. 1962. október 14-én a jugoszlávok ellen öltötte utoljára magára fekete mezét. Évtizedekkel később, a 82. születésnapján, a Fradi jelképesen leigazolta. A Volán edzője volt, amikor szegre akasztotta a cipőjét. A rendszerváltás után, 1990-ben az MDF színeiben indult az országgyűlési választásokon.

ő a fő részvényes. És a csapatnak a tulajdonosa. Brugge leg-
gazdagabb embere volt. Egy flamand „király” volt. Michel Van
Maele. A mai napig, amikor Belgiumban vagyok, egyik első
dolgom az, hogy egy szál virággal megyek a temetőbe. Viszek
mindig virágot a sírjára.

– *Milyen kötődésed van még ott Brugge-ben?*

Két gyermekem ott él kint, meg négy unokám van. Két
lány, két fiú.

– *Akkor rendszeresen jársz oda?*

Hát, hogyan! Most is ott voltam márciusban, az utolsó
géppel tudtunk visszajönni, négy napra mentem csak ki, és
az utolsó géppel tudtunk visszajönni. A 300 személyes repü-
lőgépen heten ültünk.

– *Beszéljünk arról, hogyan lettél az Aranycsapat Alapít-
ványának az elnöke.*

Belgiumi éveim után játszottam Amerikában egy szezont,
Eusebióval meg az újpesti Horváth Jóskával a Buffalo Stal-
lions-ban. Hazajöttem Amerikából és Ausztriában futbal-
loztam még három évig Kismartonban. És akkor kérdezték
tőlem, hogy érzem magam. Ééén? Hát itthon vagyok, Magyar-
országon!

Eisenstadt Burgenland fővárosa, de tartományi székhely
is. 11 500 ember lakja, két kis faluval együtt. (Ott élt Haydn
meg Lisztnek az apja.) És a Rapid ellen 14 500 néző előtt
játszottunk. Ilyen nincs. A város 11 500, két kis falucskával
együtt, kérlek szépen, és 14 500 néző volt a lelátón a Rapid
ellen! Világrekord. A herceg Esterháznak a városa. Haydn
városa. Kismarton. Meg Liszt Ferencé. Ő Alsódoborjánban
született. Történelemtanárr akartam lenni, de aztán könnyebb
volt a védőket kicselezni. Meg hogyha én történelmet tanítok,
akkor már ott lecsuktak volna.

– *Nos, Aranycsapat Alapítvány...*

Hazajöttem. Mindig is a szívem csücske volt az Aranycsa-
pat. És odakint soha, de soha nem írtam le fordítva a nevemet.
Én nem voltam soha Lajos Kú. Én mindig Kú Lajos voltam.
És akkor hazajöttem, körülnéztem, mit lehetne csinálni. Ér-
dekelt mindig a történelem, meg a politika. És akkor először
eljártam ilyen... találkozókra, lakossági fórumokra. Válasz-
tások közeledtek, 1998-at írunk. Különböző népi gyűléseken,
kampányokon kellett részt vennem. Folyamatosan. Kampá-
nyolni kellett. Mindenféle-fajta politikai előadáson ott voltam,
s egyszer csak a Torgyán Jóska, ismert a Fradiból, azt mondja:
*Lajoskám! Öregem, van egy nagy ötletem. Téged indítunk el
Székesfehérváron az 1-es körzetben. Az 1-es körzet belváros,
tudod.* Mondom, ki a bánat fog rám szavazni? Kérek pár na-
pot, hogy körülnézzek. Olyan nincsen, hogy belelöknek fej-
jel a legmélyebb vízbe. Aztán mondom a kampányfőnöknek:
Öregem, hát egy fél parasztembert nem láttam a tízes misén.
Ki a bánat fog rám szavazni? Egy feltétellel elvállalom, mond-

Kú Lajos és Pusztai László az Eisenstadt színeiben

(Forrás: Dénes Tamás, Peterdi Pál, Rochy Zoltán, Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

tam, hogyha megígéred azt, hogy alakítunk egy ilyen polgári
tagozatot és akkor a polgárokból ott valami támogatást elinté-
zünk a Független Kisgazda Pártnak, mert akárhogyan is, a há-
ború után a Független Kisgazda Párt 57%-ot kapott. Érted? A
legerősebb párt volt. Aztán jöttek a *kék cédulák*, meg a bánat,
de az első választáson [1945-ben] a legerősebb nemzeti párt
volt. Ha megígéred, akkor elindulok, mondtam. Na, mindegy,
lényeg az, hogy az FKGP akkor 13,2%-ot kapott. Tisztessé-
sen szerepeltem és csapatban győztünk. Az öreg Torgyán meg
a Viktor összeálltak, csináltak egy koalíciós kormányt. Mindig
is a szívem csücske volt a történelmi Magyarország, s azon
gondolkoztam, hogyan lehetne, mit lehetne csinálni annak
érdekében, hogy a történelmi Magyarország elszakított részeit
valahogy közelebb hozzuk. Akkor jött egy ötletem, s szervez-
tem híres emberekből egy focicsapatot. All Star csapatot.

– *Kikből? Focistákból?*

Focistákból is. Fenyvesi Máté, Varga Zoli, Simon Tibi. Ak-
kor aztán volt a Komáromi Tibi birkózó. Erdei Zsolt bunyós.
Ezek voltak. Szamóca, Eperjes a színész. Maracszó öttusá-
zó. Ez is ott volt, érted. Összeállt az All Star csapatom és

akkor elhatároztam, hogy körbe-körbejárjuk a Kárpát-medencét, körbelátogatjuk a történelmi Magyarországot. Hát, mondom, „arccal a vasút felé”, mindjárt Felvidékkel kezdtük, és majd megyünk körbe. Na és akkor folyt a délvidéki háború, a szerb–horvát háború, Kárpátalján meg a hihetetlen súlyos árvizek... Tudod, ahol a cipő szorított, oda mentünk, segítettünk, segélyszállítmányokat vittünk, mindenféle fajtát. Délvidéken Kórógyra, Szentlászlóra a rengeteg gyógyszert, fát, az iskolát megcsináltattuk, ilyen építőipari céggel, ingyér. Óriási dolog volt. És mellette meg fociztunk. Összeszedtem mit tudom én, 18 embert vagy 20-at, aztán mindig, akik ráértek, mentünk jobbra-balra. Elindultunk Felvidékre, Rákóczi hazájába. Szent István mellett ő volt a történelmi kedvencem, Rákóczi Ferenc. És ugye szerveztünk a Felvidéken egy Rákóczi-túrát.

– *És hogy lett ebből Aranycsapat Alapítvány?*

Mindjárt mondom. Négy évig jártuk a történelmi Magyarországot. Kellott egy busz. Van húsz emberünk, és kéne busz. És akkor gondoltam egyet... Isteni csoda! A mindenható Isten velünk van, kérem, én egy hívő katolikus vagyok, nem lehet, nem tudunk veszíteni, itthon vagyunk. Összejött a csapat, hát, mondom, valamilyen jármű kéne. Dr. Vereczkey Zoltán volt akkor a Volán vezérigazgatója. Életemben nem láttam, de bementem hozzá, és elmondtam neki, mi a helyzet, hogy szerveztem egy All Star csapatot, a történelmi Magyarországot szeretnénk körbe-körbeutazni. Ehhez kéne egy gyönyörű busz. Na, gondolkodik, gondolkodik rajta... Azt mondja: *Oké, egy feltétellel.* Mi az? Azt mondja, hogy ő túl sokszor nem jön el velünk. Egypárszor eljön, akkor ő mindig az ő zöld-fehér mezében és a kilences számmal a hátán hadd legyen ő a center. Hát, mondtam, ez rendben. Megkaptuk a világ legszebb buszát négy évre, két sofőrrel, tele benzinnel, tele kajával, piával, mindig, mindenkor. Kéthetenként jártunk, nyolcan minimum. A Felvidéken kezdtük, ahol kétezer ember volt, utána Zilahon, meg mit tudom én, Sepsiszentgyörgyön...

– *Helyi csapatokkal játszottatok?*

Igen. Öregfiúk: Simon Tibi, Fenyvesi Máté, Erdei Zsolt, a bunyós világbajnok, érted, Komáromi Tibor, másik világbajnok, Maracskó, öttusa világbajnok. És akkor, a négy évnek a végén – ’98-tól 2002-ig csináltuk – azt gondoltuk, kéne valami komolyabb dolgot csinálni. Így körbenéztünk, a Kárpát-medence minden sarkát meglátogattuk. Majdnem mindenütt találkoztunk a polgármesterekkel, és hogy valami komoly dolgot jó lenne tenni, valami sporttal kapcsolatos dolgot. Először csináljunk egy focibajnokságot a Kárpát-medencében Ez volt az elképzelés. És akkor ebből lett egy *Kárpát-medencei összmagyar bajnokság*. Általános iskolások és

a középiskolások részvételével meghirdettem a Kárpát-medencei Összmagyar Nemzeti Diákbajnokságot. Na, most, eljutottam majdnem minden jelentős polgármesterhez. Aztán érdeklődtem már az utolsó évben, hogy tudnánk-e támogatót szerezni ehhez? Elmentem mindenkihez. Kellene pálya, öltöző, mert ezek önkormányzati tulajdonban vannak. A Kárpát-medencei Polgármesterek Szövetségének az elnöke, Gémesi Gyuri a csapatomban volt. Gyuri összetrombitálta a polgármestereket a történelmi Magyarországról. Ott volt az összes polgármester. Ott előadtam a tervet, a polgármesterek rábólintottak, hogy ez csodálatos dolog, támogatják. És a kocka el van vetve. Mert akkor már van futballpálya, öltöző, van melegvíz, bírók... És kérek szépen, mondom, hogyha ne adj Isten, nem lesz annyi pénzük a gyerekeknek, hogy a 15–20 kilométeres másik faluba el tudjanak menni, akkor a polgármester kisegíti őket. Ha nem, akkor a szülők összedobják. De soha nem került erre sor. És innentől indultunk, a focival...

– *És milyen céllal indultatok? Megfogalmaztátok?*

Nemzetegyesítő céllal. Világos. A legfontosabb dolog az, hogy ezt a nemzetegyesítést, kimondva-kimondatlanul, de mi kimondtuk: *nemzetegyesítés határok felett*. Még egy ilyen ország nincs, mint Magyarország, amelyik minden oldalon saját magával határos!

– *A te tevékenységed, a összmagyar nemzeti bajnokság ötlete, megszervezése összefügg-e azzal, ahogyan te gondolkodsz az egész dologról, a hazáról?*

Természetesen. Nemzeti keresztény mozgalom ez. Mindenhol ünnepélyes megnyitó, döntő, ökumenikus istentisztelet volt. Elmesélek egy esetet. Temerinben jártunk éppen, ahol hat-hét embert lecsuktak ott ezek a mocskok. Holott a szerbek rendesek voltak, mondták, hogy ők kötöttek bele a csajba. Ennek ellenére ezeket a szerencsétlen gyerekeket², akik megvédték ezt a lányt, lecsukták. Nos, Temerinben először is foci volt, azután pingpong, aztán utána mindig, amit kértek. Akkor már a futball mellett asztalitenisz, kézilabda, sakk, birkózás is volt, és ami a legfontosabb, irodalmi és történelmi vetélkedő. Trianonról kellett például szavalni. Temerinben regionális pingpongöntő volt. Megérkezünk oda. A polgármestert is meghívtam. És eljött, pedig Seselj vajda jobbkeze volt. És magyar himnusz, szerb himnusz. Utána magyar vers, szerb vers. Magyar népi tánc, szerb népi tánc. És a végén a szerb pópa meg a magyar Szurdi atya megáldotta a rendezvényt. És utána pingpongmeccsek hat asztalon. Tápai Éva személyében még volt egy világbajnok csajunk is. Ő most az új-zélandi pingpong-szövetségnek a vezetője. Bemelegítésnél az egyik asztalnál látjuk, hogy – majd kigúvad a szemünk – a labda nem esik le. Kérdezem a délvidéki képviselőt, ki ez

² A temerini fiúk

a lány? *Hát, ne nagyon legyél meglepődve, junior világbajnok volt Buenos-Airesben. Tápai Éva. Fantasztikus meccs! A polgármester is ott volt. Vége van a meccsnek, másfél-két óráig tartott, megyünk a bankettre, ennek a polgármesternek idáig van a szája, mondja a tolmácsnak: Csodálatos! Hát, hogy milyen ez a sport! Micsoda híd, micsoda kapocs a közösségek között! Sok minden előfordulhat, egy dolog nem! Hogy valaha is, valaha is máshová vinnétek ezt a rendezvényt.* Azóta minden évben ott vagyunk Temerinben. Képzeld ezt el! A szerb polgármester el volt ájulva. *Gyönyörű! Gyönyörű ez!* – mondta. Hát, kell ennél több?

– *Hát, mert azt gondolta talán, hogy valami politikai provokációt akartok.*

Persze! És látod, elénekeltük a szerb himnuszt, szerb szöveget stb., meg még a pápa is ott volt. Erdélyben a román himnuszt... Temesváron, ott van a Bartók Líceum, nagy magyar iskola, az igazgató, mit ad Isten, román. Galovics Gyula volt ott a kollégám, tornatanár, kitűnő magyar ember. Kérdezi, mi lesz a program és mi az elképzelésem. Esőre áll az idő, mondtam, hogyha esni fog, a megnyitót a fedett pályán csináljuk, aztán majd a focinak jó lesz. Nincsenek a gyerekek marcipánból, nem olvadnak el. Ha jó idő lesz, akkor meg kint csináljuk, a futballpályán. Zuhogott az eső. A műsor: magyar himnuszt, román himnuszt. *Micsoda? Román? Nem tudja itt senki a líceumban. A gyerekeim sem tudják.* Mondom, Gyula! Román himnuszt. Mi úriemberek vagyunk, kérlek szépen, megadjuk a tiszteletet. Mi megadjuk a tiszteletet, mi legyünk úriemberek, mutassunk példát, nyújtsunk jobb kezét, segítsünk nekik és akkor remélhetőleg változik majd ez az egész. Mindig nem lehet lövöldözni! Ássuk el a csatabárdot! *De nem tudja senki sem itt a himnuszt.* Próbáljuk meg! Az igazgató úr egy szót nem tudott magyarul. Vegyen részt. Azt mondja, sajnos, nem tud, ide kell, meg oda kell menni, nem tud eljönni a megnyitóra, a díszes megnyitóra. Na, jó. Megyünk le, kezdődik: magyar himnuszt, román himnuszt. Elkezdik énekelni, gyönyörűen megy, gyönyörűen szól. A himnuszt felénél nyílik az ajtó, jön be az igazgató. Ott volt. Végig tapsolt, mert megszövege volt az ajtó. *Bravó, bravó!* És akkor kezét fogott ott velem mindenki előtt, érted. Azt hitte, hogy ezek már hozták a karókat, az új határmezsgyét kijelölni és foglalni vissza az egészet. És akkor innentől kezdve látták, ezek a magyarok normális emberek, nem állatok ezek, normális emberek. Ukrajnában meg az történt, hogy fölállt egy ukrán, tizenöt vodka után, azt mondja, hogy: *Nasdrovia!* Utána mondja a tolmácsnak ukránul, fordították: *A világ végéig így meneteljünk! Gyönyörű ez a sport!* Még valami, ami fontos! Ezt írd be mindenféleképpen, mert nagyon fontos. A regnáló magyar köztársasági elnök mellénk állt, dr. Mádl Ferenc. Óriási dolog! Akkor már a Gyurcsányék voltak kormányon, nem a Medgyessyék. Ott

állt mellettem Mádl Ferenc, képzeld, az Üllői úton, a döntőn, a Gyarmati Dezsővel, a Puskással meg a Grosiccsal, meg a Buzánszkyval. Meg a Balczó Andris, a Fenyvesi meg a Várhidi. Ott álltunk. És jöttek a díjak: Március 15-e-díj (2007), Széchenyi-díj (2008), Príma Primissima (2011), Magyar fiatalokért-díj (2014), Magyar Örökség-díj (2015), Pro Civitate-díj, Székesfehérvár város díja (2017)...

– *Fejér megye díszpolgára is vagy.*

Kérlek szépen, ez mindenképpen alátámasztotta azt, hogy jó úton járunk. 2010-ben világbajnokság volt Dél-Afrikában. A magyar válogatott sajnos nem tudta magát kvalifikálni, de bennünket meghívtak, az U-15-öt, és csináltam nemzeti válogatotat, a történelmi Magyarország válogatotóját. Párhuzamosan a világbajnoksággal. Úgy hívtak bennünket, hogy *The Hungarians.* És volt vagy 72 csapat, most volt tíz éve, most lesz majd a bankettünk, a *remember* (nosztalgia), most szervezem. És képzeld, megnyertük a világbajnokságot! A döntő után behívtak bennünket a Hessequa tartományi székhelyre, Riversdale-ba. Képzeld, micsoda élmény volt! Gyönyörű, a világ egyik legszebb országa Dél-Afrika. Csodálatos! Amikor elkezdődtek a meccseink, minden meccs után elénekeltük a Himnuszt – 25 pályán megálltak. Mi ez itt? Az első körben csak mi énekeltük a himnusztunkat. A második körben már további 4 nemzet himnusza is elhangzott. A harmadik körben már 8-nak, 10-nek, és ment tovább, a végén már mindenki énekelte a saját himnuszt. És mondja a tartományi főnök, hogy: *Lajos! Gratulálunk szakmailag is! De most nem azért hívtunk be. Azért hívtunk be – és rámutatott a 15 tagú képviselő-testületre –, mert ahogy ti viselkedtetek, ahogy ti minden mérkőzéseitek előtt énekeltetek mélyen átérzve a magyar Himnusztokat – és mégegyszer rámutatott a képviselő-testületre –, ezek az emberek most, itt megszavazták, hogy ebben a tartományban minden faluban, városban, minden kulturális megmozduláson az ifjak, idősek úgy köll, hogy énekeljék a dél-afrikai Himnuszt, mint azt példamutató módon a magyar delegáció, ti csináltátok. Ez öt pecséttel le van írva, angolul, és mi is megkaptuk.*

– *Lajos, térjünk át a szűkebb témánkra! A trianoni békediktátum 100. évfordulója van az idén. Egyáltalán, te mikor találkoztál először életedben a Trianon szóval, fogalommal? És milyen körülmények között?*

Hét vagy nyolc éves koromban, talán kilenc lehettem. 48-ban születtem. Otthon, Székesfehérváron volt pár könyvünk és ami a kezembe került, azt el is olvastam. A kedvenc könyvem Dánielné Lengyel Laura: *A gyermek Rákóczi.* Százszor kiolvastam. *Az utolsó mohikán* volt az első könyv, ezt is vagy hússzor olvastam. És érdeklődtem, kérdeztem, hol van eltemetve Rákóczi? Csehszlovákiában, mondják. Nem érted? Az iskolában nem nagyon merték kimondani a Trianon szót. Ezt a szót nem mondták ki. Tanítás után jártam ministráns

oktatásra. Egy héten kétszer volt ministráns óra. Itt is azért egy dolgot el kell mesélnem. Hetedikes voltam, és jövök ki a vallásóráról, a matematikatanár jön velem szembe. A 120 kilós Csitkey Ilona. Példaképe Zoja Kozmogyenszkaja volt, a partizán nő. A földkerekség legnagyobb kommunisztája. Na, jövök ki a templomból. Csókolom, Ilonka néni! Nézett. Nem szólt akkor semmit. Délután mértanóra van, jön be, kúp, gúla, minden a bánat a kezében, leteszi a katedrára, egyből fordul felém. Negyvenen voltunk az osztályban. Jelenteni kellett oroszul. Egyből fordul felém és ordít, mint a fene: *Láttam, láttam! Most nem, most nem tagadhatja le, a büdös kölök. Onnan jött ki, a templomból. Onnan jött ki! Nem tagadhatja le! Ilyet, kérem! 1961-ben templomba járni, kérem! Na, de az az egy szerencsése, az az egyetlen szerencsése a büdös kölöknek – mondja –, a templomba járónak, hogy rúgott három gölt a pesterzsébetieknek, a négytusa bajnokságon átugrotta a testmagasságát, és ezzel dicsőséget szerzett az iskolának. Máskülönben megütné a bokáját!...* Hát, ezektől a fantasztikusan művelt, jólélő emberektől hihetetlen sokat tanultam.

– Tehát már nyolc-tíz éves korodtól utánanéztél a dolgoknak?

Mindennek! Mindennek a világon. Prohászka megmondta, hogyha nem lesz nemzeti egység... Ugye, arról egy mondás is van: milyen hülyék ezek a magyarok, a világ legokosabb grófját [Tisza Istvánt] kinyírták, a legtehetségtelenebből [Károlyi Mihály] meg köztársasági elnököt csináltak. Prohászka, a fehérvári püspök azt mondta, hogyha nem lesz nemzeti összefogás, akkor a nihilizmus forradalma fog diadalmaskodni, és akkor vége van a történelmi Magyarországnak. A történelmi Magyarország sírásói a Jászi Oszkások meg a hasonlók...

– Ezek szerint, te elég korán találkoztál ezzel a kérdéssel... Bár a focistákról ezzel kapcsolatban nem túl jó vélemény alakult ki, vagy inkább alakítottak ki. Sokat voltál közöttük. Jelent-e valamit nekik Trianon?

Hohó, mi az hogy jelent! Hát ezért csináltam az egészet, amiről beszéltem. De általában a focistákról nem nyilatkozom, nem akarok igaztalan lenni. A legtöbbnek nem sokat mond, maradjunk annyiban. Néhánynak igen. Most már lehet látni, most már egyre többen képből vannak. Most már igen. Régebben nem. A kommunizmusban nem tanították. Érted?

– De hát neked sem tanították, mégis...

Jó, de én azért otthon és a templomban összeszedtem mindent. Otthonról sokat hoztam. Nagybátyám volt az olasz fronton még az első világháborúban, akkor utána a papok, akikkel összehozott. Hála a magasságosnak, mindent elmeséltek. Aztán kint voltam nyugaton, mindenféle fajta tiltott irodalmat én összeszedtem ott. Sokat tudok.

– Trianon Magyarországot padlóra küldte, és mégis nem egészen egy évtized alatt fel tudott emelkedni. Te mit gondolsz

erről? Vajon miért sikerült ennek a nemzetnek viszonylag hamar megerősödni, egyáltalán megmaradnia?

Mondok valamit: Bethlen, Klebelsberg Kunó, vitéz Nagybányai, Teleki... Hát, ezek, ilyen emberek kellettek. A Klebelsberg Kunó az egy zseni volt. Népiskolákat építtetett. Ő mondta azt, kérlek szépen, hogy *Művelt emberfőkkel lehet csak előrelépni...* Hát, kicsi ország vagyunk, elveszítettük minden nyersanyagunkat, minden forrásunkat, ami régen volt, sóbányákat, aranybányákat, minden nyersanyagunkat. Egy dolgot kivéve, a szürkeállományt.

– És ez legendő volt szerinted?

Nézd meg a mutatóinkat. A gazdasági mutatóink 1936-ban, '38-ban, hát ott voltak a csúcson. De még az olimpiai mozgalomban is. 1936-ban már 10 aranyérmest szereztünk Berlinben. Fantasztikus embereink, fantasztikus Nobel-díjasaink vannak, akárhogy nézzük, abból a kis evangélikus iskolából hány Nobel-díjasunk jött ki. Nézd meg, hogy kik jöttek ki! Akkor Szegeden a Szentgyörgyi professzor, a C-vitamin feltalálója stb. Teller Ede soha nem kapott Nobel-díjat, lángelme volt. Érted? És a másik meg az, hogy a szentjeivel is kitűnt a magyarság: Szent István, Szent Gellért, Szent László, Szent Erzsébet, Szent Margit.

– Amikor 2004-ben beléptünk az unióba, mindenkiben az az érzés volt, bennem is, hogy minden megváltozik. Hogy gyakorlatilag az unióval minden megoldódik, Trianon is. Te mit gondolsz erről?

Igen. Most, végre, jó helyen vagyunk. Egy dolgot el kell ismernünk mindenféleképpen: az óriási dolog volt, hogy határtalan lett a világ. Akárhogy nézzük, a határok eltűntek. És akkor azt lehetett mondani, hogy ahol magyarok élnek... Az egy más kérdés, hogy ugye óriási csalódás volt, amit kaptunk. Majdnem ugyanúgy kormányoznak minket Brüsszelből, mint a kommunisták, vagy kormányoznak még mindig a Junkerek. Hát ez katasztrófa! Egy példával szeretném ezt alátámasztani. Most, amikor a Brexit kapcsán Nigel Farage az utolsó búcsúbeszédét mondta el Brüsszelben, azt mondja, hogy hölgyeim és uraim, mi hihetetlen módon szeretjük Európát is, meg az európai embereket. A vezetők kivételével! Azért lépünk ki, mert ezek irányítják az uniót. És nem úgy, ahogy kellene. Ezt mondta szó szerint. Hát, gondolhatod, hogy nem volt egy szuper reklám, öregem. De az tagadhatatlan, hogy leomlottak a határok, és akkor lehetett bárhová menni, ahol magyarok élnek. Lehetett kapcsolatot teremteni. Régen, a Kádár-korszakban ez lehetetlen volt.

– Igen, ugyanakkor Romániában, Szlovákiában, Ukrajnában szinte mindenütt körülöttünk megerősödtek a nacionalista hangok.

Százsor jobb lett azért a helyzet, azt azért nem lehet tagadni. Megerősödtek, igen, megerősödtek ezek a hangok.

Ugyanakkor, hadd mondjam: azt hittem, rosszul hallok a múlt héten. Szlovákia köztársasági elnöke – tényleg jól hallottam? – ezt jelentette ki: „Folyamatosan tájékozódni akarok a magyar kisebbség gondjairól.” Akárhogyan is, ez megtörtént. És ez az ember, az arcára van írva, hogy ezt szívből gondolja. A szerbeknél ugyanez. Tehát, már a szerbeket és a szlovákokat is, a cseheket is megnyertük. Három ország már megvan. A románok már nehezebb ügy, mert ugye, mindenki tudja, aki képben van, hogy 103 ezer négyzetkilométerrel gyarapodtak. Többet kaptak, mint a megmaradt anyaország. De ott is előbb-utóbb változás lesz! A Viktor, hála Istennek, meg tudta ezeket győzni. Én ott látom még, hogyha ezeket a bocskorosokat be lehetne hozni, kérlek szépen, a V4-ek közé ötödiknek... Mert tudod, ott volt a legnagyobb probléma a monarchiánál is, hogy az oláhok is szerettek volna belépni, meg a horvátok is. A csehek szerettek volna először a monarchia teljes jogú tagja lenni. Meg aztán a románok is szerettek volna. A lényeg mégis csak az, akárhogy nézzük, a határok eltűntek. A koronavírusról most nem beszélek.

– *Ha történt pozitív irányváltozás, akkor most mit tegyünk, hogyan viszonyuljunk a továbbiakban Trianonhoz?*

Most én teszek fel kérdést: 1989-ben mennyi pénzt tettél volna arra, hogy Kelet-Németország visszatér az anyaországba? Semennyit. Vagyis soha nem szabad lemondani! Soha nem mondjál le! A történelemben száz év semmi. Anyámat köszöntöttük nyolcvanadik születésnapján. Elrepült. Hát, most

én is 72 éves vagyok. Elrepült. Millió dolog van, hála Istennek, csodálatos dolgok előttünk. Minden áldott nap összeteszem a kezem és hálát adok a Mindenható Istennek, hogy a csóró fehérvári gyerek a világot láthatta. Az egész világot. Annak idején a madár sem repülhetett ki. Szitává lóttek volna. Én meg bejárhatom az egész világot. Tavaly is az Aranycsapat-év kapcsán körbejártam Ausztráliát, Amerikán keresztül Svédországot, Stuttgarton keresztül, Svájcban keresztül, mindent.

– *Akkor te szerencsés ember vagy.*

Isten tenyerén hordoz. Igen. És még valamit. Pio atya mondta: „A magyaroknak nincs félnivalójuk, a magyarok nagyszonya velük van!” Építkezni kell. Szuper tehetséges nép a magyar. Amit szeretnék mondani még, ami elvárható: mindenki a maga területén tegyen meg mindent, ami lehetséges. Hála a magasságos Úristennek, nekünk, Hunyadi Mátyás után, talán most van a legnagyobb vezetőnk, a kis Mózesünk, kérem, aki már 2010-ben igazából átvezetett bennünket az igazi Vörös-tengeren. Mert az egész világot csak a Nagy Názáreti tudta megváltani. De mindenki a maga területén tegyen meg mindent! Az építész a szakmájában, a focista a pályán, az énekes vagy a politikus a maga helyén, vagy az operaénekes, akkor a magyar név megint szép lesz, méltó régi, nagy hírű, mit rákentek a századok, lemoszuk a gyalázatot. És így mindent, mindent, együtt.

Budapest, 2020. június 16.

